

İnternet Yasakları için STK Önerileri

Mustafa Akgül

İnternet Teknolojileri Derneği / Bilkent Üniversitesi

İnterneti yasaklamak harakiri yapmak, dünyaya modern bir ülke değil, İnternetle savaşan bir ülke görüntüsü çizmektedir. Yasaklar, en iyisinden, Türkiye'nin kafasını kuma gömmesidir. Kaldı ki yurttaşlarımız bu yasakları delmenin yollarını kolayca öğrenebiliyorlar. “zararlı içeriği”, yönetim ilkeleri ışığında modern dünyaya paralel bir şekilde çözebiliriz. Ülke olarak yasaklama refleksinden vazgeçip, interneti demokrasiyi geliştirmek, toplumsal kalkınmayı sağlamak, dünya ile nasıl rekabet ederiz konusuna odaklanmamız gerekir.

Blogger.com'un yasaklanması üzerine Bilişim Sivil Toplum Kuruluşları “Türkiye İnternet Yasakları Ayıbından Kurtulmalıdır!” başlıklı bir bildiri yayınladı. 14 STK'nın imzaladığı bu bildirge, soruna kısa ve uzun vadeli çözüm önerileri sundu. Bu yazıda, İnternet Yasaklarının yarattığı görüntü, uygulamada gözükken adaletsizlikler, yanlışlıklar gözden geçirildikten sonra, STK önerileri anlatılacak ve tartışmaya açılacaktır.

Türkiye İnternetle Savaşıyor Görüntüsü veriyor !

İnterneti Nasıl Algılamalıyız ?

İnternet hepimizin günlük hayatına girmektedir. Ama, İnternetin ne olduğunu, neyi temsil ettiğini, neyi değiştirdiğini, nasıl değiştiğini ve potansiyeli tartışmak gerekmektedir. Algılamamız, ona karşı tavrımızı belirleyecektir.

İnternet bir bilgisayar ağının ötesinde, insanları ve insanlığın düşünce ve kültür ürünlerini kapsayan bir ağıdır. İnternet üzerinde 1.6 milyar insan mevcuttur. 630 milyon bilgisayar İnternet alan adı sistemi DNS'e kayıtlı durumdadır. Yeni tarama motoru cuil.com 125 milyar sayfayı indekslediğini söylemiştir, yani en az o kadar da sayfa bulunmaktadır. netcraft.com 231

milyon web saymıştır. 180 milyon civarında alan adı mevcuttur. 100 milyonu aşkın kişisel web/günlük olduğunu düşünmekteyiz. Tüm İnternette 100 milyon ölçüsünde video olduğu düşünülmektedir. Facebook'un kullanıcı sayısı 200 milyonu aşmıştır.

İnternet, insanların bulunduğu, iş yaptığı, eğlendiği, öğrendiği, öğrettiği, çeşitli elektronik nesnelere değiştiği, paylaştığı, okuduğu, yazdığı bir ortamdır. İnternet, kütüphanelerin, gazete ve dergilerin, TV'lerin, müzelerin, laboratuvarların, sergilerin, konser salonlarının olduğu, insanlığın kültür mirasının paylaşıldığı bir ortamdır. İnsanlar arası iletişim, iş birliği ve dayanışmanın olduğu bir ortamdır. Yaşamın tüm boyutlarına, tüm mesleklere, tüm yaş gruplarına hitabeden, yaşamın yansısını bulan, insanlığı etkileyen önemli bir gelişmedir.

Bilgi teknolojilerindeki değişim, bilgi ve enformasyonun saklanması, işlenmesi, üretilmesi, taşınması, sunulması, paylaşılmasında devrimsel boyutta gelişmeleri gerçekleştirmiştir. Bu işlemlerin, çok ucuz, kolay, hızlı ve büyük boyutlarda yapılmasını sağlamıştır.

Bilişim, bilgi teknolojileri ve İnternet, insanlığı yeni bir toplum biçimine taşıyan, tetikleyen ve temsil eden içiçe geçmiş araçlar bütünüdür. İnsanlık, sanayi ötesi bir toplum biçimine, adına “bilgi toplumu” demeye çalıştığımız yeni bir toplum biçimine geçişin sancılarını yaşamaktadır. “Bilgi toplumu” kavramı oldukça yeni bir kavramdır ve bu kavramla ilgili tartışmalar sürmektedir. İngilizcede, “information age”, “information society”, “knowledge society”, “wisdom society”, “knowledge economy”, “knowledge driven economy” gibi terimleri görebiliyoruz. Ben bunun normal olduğunu düşünüyorum. Bu kadar köklü bir değişimi tüm

boyutlarıyla görmek, algılamak ve tanımlamak mümkün değildir. James Watts'ın buharlı makineyi bulduğu günleri, sanayi toplumunu, işçi sınıfını öngörmek nasıl mümkün değilse, bugün de “bilgi toplumu”nu kesin çizgilerle tanımlamak mümkün değildir.

“Bilgi toplumu”nun temel özellikleri konusunda geniş bir uzlaşmadan bahsedebiliriz. En temel özellik, bilginin bir üretim faktörü olmasıdır. Stanford Üniversitesi’nden Paul Romer, bilginin, emek, sermaye gibi üretim fonksiyonunun bir değişkeni olduğunu yazabildi. Bunun sonucunda, bilgi sektörüne yapılan yatırımın ülkenin kalkınmasına katkısını hesaplayabilmek mümkün hale geldi. Bu yönde bir çalışmayı Türkiye Bilişim Vakfı’nın isteği üzerine Profesör Semih Koray ve ekibi yaptı. Daha önce de bilim ve teknolojinin de üretimde önemli olduğu biliniyordu, ama bu ilişki bu kadar açık ve net bilinmiyordu. Buradaki “bilgi”, bilim, teknoloji, bilimsel bilgi, ar-ge, inovasyon, patent, örtük bilgi ve benzerleridir. Bu anlamda bilgi, temel zenginlik kaynağı, verimlilik, rekabet kaynağı ve istihdam aracıdır.

Beyinsel emek yaratılan katma değer açısından, kol emeğinin önüne geçmiştir. Yer altı zenginliklerinden, bankalardaki paralardan çok entelektüel sermaye öne çıkmıştır. Bunun sonucunda ülkelerin zenginlik kaynağı, yetişmiş insanların beyinlerindeki bilgidir denebilmektedir.

Birey üretici ve tüketici olarak öne çıkmıştır. Tüketicieye dünyanın her yerinde, kişiselleştirilmiş bir şekilde ürün ve hizmet sunumu mümkün olmaya başlamıştır. Tüm dünya, bir pazar olarak, üreticinin önüne çıkmıştır. Zaman ve mekanın etkisi azalmış, dünyanın her hangi bir yerinden entelektüel ürünleri sunma ve pazarlama olanağı oluşmuştur. Her dünya yurttaşına, kendi matbaasını, gazetesini, radyosunu, kolay, ucuz ve hızlı bir şekilde TV’sini kurması ve çalıştırması mümkün kılınmıştır. Dünya üzerine yayılan özel ilgi gruplarının oluşması ve bunların topluluk oluşturması mümkün olmuştur.

İnsanlar arasında tüm dünyayı kapsayan, ülkeleri aşan ağlar oluşması mümkün kılınmış, ağ ekonomisi ortaya çıkmaya başlamıştır. Klasik iktisadın tersine, ağı büyümeye sonucunda yaratılan fayda artmaya başlamıştır. Web 2.0 dediğimiz sosyal ağlar oluşmaya başlamıştır. Bu ağlar, tamamen sıradan kullanıcılar tarafından üretilen içeriği sunmakta, gelişimi kullanıcılar belirlemektedir.

İnternette öne çıkan bir diğer kavram katılımcılık, saydamlık ve yönetişimdir. Bilgi ve enformasyonun üretim ve dolaşımındaki bu gelişmeler, örgütsel yapıları değiştirmekte, hiyerarşik yapılar, yerini daha az katmanlı yatay yapılara bırakmaya başlamaktadır. Zaman ve mekan farklarının öneminin azalması ile pek çok kişi bir gerçek ya da elektronik örgüte katkıda bulunabilmekte, bilgi ve deneyimlerini paylaşabilmekte; bu da o örgütün etkisini artırmaktadır. Daha fazla insan bir olaya, bir örgüte katılabilmekte, işleyişinde söz sahibi olabilmekte, daha fazla bilgi talep edebilmektedir. ABD’de başkanlık yarışında, İnterneti etkin kullanabilenler, partizan ve sempatanlarla, katılımcı, saydam yapılarla ilişki kuran adaylar hemen öne çıkarak fark yaratmaktadır. İnternet, katılımcı, saydam bir yapının olanaklarını sunmaktadır. Bunu yönetişim ilkeleri ile yapan örgütler de yararlarını görmektedir. Ülkemizde, sınırlı da olsa, bunu başarı ile uygulayan büyük şirketlerimiz vardır.

“Bilgi toplumu”na yönelişin bir sonucu olarak, sektörlerin yapısında önemli değişimler gözükmektedir. Telekom, basın, medya, eğlence sektörleri köklü olarak değişmektedir. Eski telefon santrali üreten fabrikalar kapanmakta; ansiklopediler, kütüphaneler; basın, müzik, film gibi eğlence sektörleri köklü değişimin sancılarını yaşamaktadırlar. Ürünleri sayısal halde ve İnternet üzerinden taşınabilen sektörler, değişimin etkisini çok fazla hisseden sektörlerdir. Bu sektörlerin, bu değişimi iyi kavraması gerekirken ve yeni paradigmalara ışığında yeni bir yapılanmaya gitmeleri zorunlu olmaktadır.

Kamu yönetimi, bu gelişmeler sonucunda ciddi bir yeniden yapılanma arayışına girerek, kendini e-devlet uygulamaları şeklinde ortaya koymaktadır. Daha önemlisi, ülkeler ve Birleşmiş Milletler, AB, Dünya Bankası, ITU (Uluslararası Telekomünikasyon Birliği), Dünya Ekonomik Forumu gibi uluslararası yapılar, ülkeleri ve tüm dünyayı “bilgi toplumu”na taşımak için planlar yapmaya, eylem planları ortaya çıkartmaya, her çocuğa bir dizüstü bilgisayar gibi tüm dünya yurttaşlarına yönelik projeler üzerinde çalışmaya başlamıştır.

Kısaca tüm dünya, “bilgi toplumu” hedefini benimsemiş ve ona yönelmek için ciddi bir çabaya girmiştir. Bu bağlamda ülkemizde de 2006-2010'u kapsayan bir “Bilgi Toplumu Stratejisi” ve “Eylem Planı” bulunmakta ancak DPT Bilgi Toplumu Dairesi sekreteryasında, DPT ile ilgili Başbakan Yardımcısı'nın başkanlığında, bakanlar düzeyinde katılımı oluşan e-dönüşüm İcra Kurulu Başkanlığı'nda ağır aksak ilerlemektedir.

Türkiye Bu Noktaya Nasıl Geldi ?

Ülkemiz matbaayı kaçırdığı gibi İnterneti kaçırmadı; dünyada İnternet sıçrama yaparken bir şekilde yakaladı. 12 Nisan 1993'de Bir DPT projesi olarak başlayan İnternet için, ülkemiz sağlıklı ve kapsamlı bir yapılanmada çabasında epey geç kaldı. İnternet Kurulu, KamuNet, e-avrupa+, Bilişim Şurası, E-Türkiye projelerinden sonra 2003 Şubat'ında DPT bünyesinde beş kişilik Bilgi Toplumu Dairesi ile kurumsal bir yapıya kavuştu. 2001-2002 yıllarında RTÜK yasası çıkarken, “İnterneti Basın Kanuna tabii tutan” bir deneme yapıldı. E-avrupa+, E -Türkiye, Bilişim Şurası projelerini başlatan DSP-ANAP-MHP koalisyonu, hiç de İnternetin ruhuna uymayan bir şekilde Basın Kanuna eklenen bir madde ile İnterneti de o kanuna tabii tutma ihtiyacını hissetti. Yasa veto edilince, 2. defa, İnternet Haftası ile Bilişim Şurası arasında yasalaştırdı. Amaç, basit olarak, Alternatif Medya olmaya başlayan İnterneti, cezaları

%50 artırarak, muhalefet olarak susturmaktı. Bu öneri TBMM'nin internetle ilgili yaptığı ilk düzenleme idi. İlk düzenlemenin gelişmenin önünü kesmeye yönelik olması, ülkemizin İnternet ve temsil ettiği değişimi nasıl algıladığının bir göstergesi.

2003 yılında üç bakandan oluşan E-dönüşüm İcra Kurulu oluştu. 2006 Temmuz'unda Türkiye'nin 2006-2010'u kapsayan Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı yayımlandı. Ama, 2006 sonbaharında çocuk pornosu olayları ortaya çıktı, planlı bir şekilde abartılarak, basınında desteği ile 5651 nolu yasanın çıkma ortamı oluşturuldu. Adalet Bakanlığı komisyonunca hazırlanan Bilişim Ağı Hizmetleri ve Bilişim Suçları yasa tasarısı bir kenara bırakıldı. Adalet Bakanlığı devre dışı kaldı, ve Ulaştırma Bakanlığı uzmanları, Adalet Bakanlığı taslağını kesip biçip, 5651'in taslağını oluşturdu. Bu süreçte STK'lar, tabir caizse, imdat çılgınlıkları atarak, toplumun, siyasal kadroların, basının dikkatini çekmeye çalıştı. Pek fazla başarılı olduğunu söylemek mümkün değil. Tasarı komisyonlara biraz yumuşatılarak kabul edildi. Son aşamalarda katalog suçlara Atatürk'e ilişkin suçlar ve cevap hakkını düzenleyerek, “uyar - kaldır”ı getiren 9. madde eklendi.

5651 Ne Getirdi ?

5651 aceleyle getirilmiş, internetten korkan bir felsefeyle yazılmış, ileride kullanılabilinecek maddelerle dolu “Truva Atı” görüntüsü veren bir yasadır. Bir tepki ve yasaklama yasasıdır. Özgürlükler ve güvenlik dengesinin, özgürlük aleyhine bozulduğu, “internetde benim istemediğim kuş, ne pahasına olursa olsun uçmasın” bakış açısıyla, evrensel hukuk ve Anayasanın temel ilkelerin feda edildiği bir düzenlemedir. Kanımca, bu yasaya, İnternet Yasası demek, internete hakarettir. Yasa, Adalet Bakanlığı Komisyonu taslağından alınan, bazı tanımların ötesinde, katalog suçları ve onlarla ilintili web-leri yasaklamayı düzenliyor. Bu amaçla, TK içinde İletişim Başkanlığına (TİB), hukukçu

ve iletişimci ağırlıklı 93 kişilik kadro veriliyor, ve İnterneti temizleme görevi veriliyor. Yurt dışındaki webleri, TİB, resen, sorgusuz sualsiz, savunmasız, haber vermesiz kapatma yetkisine sahip. Bu yetki yurt içinde mahkemelere ait.

5651'e bağlantı yönetmelikler, yine fazla bir STK etkileşimi olmadan çıkartıldı. Yönetmelik, yer sağlayıcılara Faaliyet Belgesi alması zorunluluğu getirdi. Bu Türkiye'deki kamu kurumlarını da kapsıyor. Asıl önemlisi, Türkiye tüm dünyadaki yer sağlayıcılardan da Faaliyet Belgesi istiyor. Bu youtube'un kapanması gerekçesi olarak Ulaştırma Bakanı ve TK Başkanı tarafından defalarca dile getirildi. Yapılmak istenilen, Türkiye'nin tek başına dünya İnternetine kurallar koymasındır. Türkiye bu fikrini hiç bir uluslararası forumda savunmadan, uygulamaya çalışıyor.

Yasaklar Hukukun Temel İlkeleriyle Çelişiyor ve Anayasaya Aykırı

Youtube 5 Mayıs'tan beri kapalı. 3,5 milyon kişinin günlüğünü tutan wordpress.com bir yazı nedeniyle aylarca kapalı kaldı. Geocities.com, Myspace.com, DailyMotion.com, alibaba.com gibi büyük, milyonlarca kullanıcının üye olduğu, içerik eklediği çoğu weblerin yanında, richarddawkins.net, turandursun.com, anarsist.com, ataist.org gibi aykırı görüşlerin ortaya atıldığı weblerde yasaklardan nasibini aldı. Bu yasaklamalar, her zaman 5651 nedeniyle olmuyor; kişisel haklar ve fikri ve sinai hakların ihlali nedeniyle Türkiye'nin her hangi yerinde bir mahkeme, hiç bir savunma almadan, bir bilirkişiye başvurmadan tedbir olarak bir yasaklama getirebiliyor. Blogger.com'u Diyarbakır, pek çok webi de Silivri ve Gebze mahkemeleri yasakladı. Bu şekilde TK ve mahkemeler bini aşkın webi yasakladı. Yasaklamalar, TK'nın koyduğu ilkeler ışığında Alan Adı Düzeyinde veya IP temelli yapılıyor. Yasaklamanın nasıl yapılacağı, hiç bir ilke olmadan, ilgili mahkemenin bilgi ve takdirine bırakılmış. Mahkemeler bazen sağlam olsun diye, her iki yasaklama-

yı birden yapıyor. Tedbir olarak alınan kararlar, çoğunlukla nihai karar olarak uygulanıyor.

Özensizce uygulanan yasaklar, bir an için özünde hukuki olduğunu var saysak bile, uygulamada ciddi hukuk ihlallerine sebep oluyor. Kaldı ki savunma almadan, yargılama süreci yaşanmadan uygulanan kararlar ne kadar hukuka uygun olabilir ki? Wordpress.com'da bir kişinin günlüğünde, hakaret içeren bir paragraf iddiası ile 3.5 milyon kişinin günlüğü yasaklanıyor. Blogger.com'da 60 kişinin günlüğünde fikri hakları ihlal ettiği gerekçesiyle milyonlarca kişinin günlüğüne yasak konuyor. Bu iki örnekte, alt alan adına yasak getirilerek, sadece bu günlükler yasaklamak mümkündü. Bu, belki bilgisizlikten kaynaklandı, ama çok açık bir adaletsizlik ve hak ihlalidir. Adalet Bakanlığı ve TK bu adaletsizliği sadece seyrediyor; siyasal iktidar, muhalefet, ve büyük ölçüde toplum önderleri ve basın da bir sorumluluk almadan seyrediyor.

Burada yargılama süreci yaşanmadan bir ceza uygulaması yapılmasının hukuksuzluğunun yanında, yaşın yanında orantısız ölçüde kurunun yanması söz konusu. Polis, özel koşullarda, kaçan suçluya ateş edebilir; ölümüne neden olabilir. Ama, kaçan suçlu bir kalabalığa girdiyse, polisin kalabalığı yaylım ateşine tutması, bir suçluyu kaçırmamak için yüzlerce masum insana ateş etmesi kimsenin aklının ucundan bile geçmez. Ama, İnternet konusunda bunu gözümüz kırpmadan yapıyoruz. Youtube, bir kaç video yüzünden altı ayı aşkın bir süredir kapalı. Wordpress, blogger, google groups, myspace, geocities, dailymotion gibi yerlerde 1 potansiyel suçlu için, milyonlarca kişinin iletişim hakkını yasaklıyoruz. Koca bir iş merkezinde, bir dükkanda suç işlendi ihbarı üzerine, tüm iş merkezini veya iş merkezinin olduğu mahalleyi kapatmayı hiçbir normal insan düşünmez, ama bu iş internete gelince gözümüzü kırpmadan yapıyoruz. Bu haksızlığa, topluma zarar veren bu uygulamaya, toplum büyük ölçüde sessiz kalıyor: üniversiteler, hukuk fakülteleri, barolar, bilişim dışı sivil toplum kuruluşları gözlerini kapamayı tercih ediyor.

Gözden kaçan bir hukuk ihlali ise, sıradan yurttaşın, her internet kullanıcısının iletişim, öğrenme, eğlenme, bilgilenme ve iş yapma haklarına engel konulması. İnterneti günlük gazete, dergi, kitap gibi algılamanın bir sonucu böyle büyük haksızlıklara sebep oluyor. İşin acı gerçeği, ülkemizin interneti henüz algılayamaması. Kanımca, bu hattatlar işlerinden olmasın diye matbaayı ülkeye geç getirmek, bunun sonucunda aydınlanma, ve bilimsel teknolojik devrim ve sanayi devrimini kaçırmamızla paralel bir durum. İnternet en az sanayi devrimi boyutlarında köklü bir değişimi temsil ediyor. İnternetin temsil ettiği bu devrimsel değişimi algılayamadığımız için refleksel tepkilerle yasaklayarak sorunları çözmeye çalışıyoruz. Sonuçta, harakiri yaparak, kendimize zarar veriyoruz.

Masum milyonlarca kişinin iletişim, öğrenme, eğlenme, ifade, bilgilenme, alış veriş yapma ve kendi işini kurma özgürlüğüne engel getirildiğinin, bununda Anayasa suçu olduğu pek çok kimse fark etmiyor. Yargılanmadan, ceza uygulanması evrensel hukuk ilkelerine ters. Ayrıca, TK'ye sorgusuz sualsiz, resen yasaklama hakkı verilmesi, kuvvetler ayrılığına ters ve dolayısıyla Anayasanın iletişim, yargı, ifade özgürlüğü ile ilişkin maddelerine aykırı.

5651 katalog suçlar dışındaki yasaklamalar konusunda, bu benim yetki alanım dışında diye sadece seyrediyor. 5651 kapsamındaki suçlar içinde web yurt dışında ve Faaliyet Belgesi alınmadıysa, gerekli görürse resen yetki kullanıyor, şayet mahkeme karar aldıysa da, yönetmelikle aldığı "arabulucuk" rolünü kullanmak istemiyor. 5651'e son anda eklenen 9. madde "uyar kaldır" ilkesini getiriyor; ama mahkemelerimiz genelde bunu bilerek ya da bilmeyerek uyguluyor.

STK Önerileri

Yasaklar büyük haksızlığa neden olmasının yanında, mutlak değil. Sadece Türk vatandaşları için geçerli. Ayrıca gittikçe artan bir oranda va-

tandaşlar bu yasakları etkisiz hale getirmenin yollarını çeşitli yollarla öğreniyor. Gazetelerimiz bunu defalarca yayınladılar. Ülke olarak kolayca kaçıp yasaklama alışkanlığında vazgeçip, meseleye olabildiğince ifade özgürlüğü, tartışma, ve hoş görü açısından bakmaya çalışmalıyız. Yasaklar, çok özel hallerde, sınırlı ve dikkatli yapılmak zorunda.

Ülkemizin tüm dünya ile birlikte yönetim ilkeleri ışığında internetdeki "zararlı" içerik ve bilişim suçları ile mücadele etmelidir. Bu mücadele tek başına kamu otoritesi ve mahkemelerle yapılacak bir mücadele değildir. Sivil toplum örgütleri bu sürecin bir parçası olarak çalışmaya hazırdır. Yeter ki makulde uzlaşmak istensin ve diyalog kurulsun. Örneğin, çocuk pornosu, ihtihara teşvik konularındaki yasaklamaların, uzman görüşü ışığında mahkemelerce yapılmasına hiç bir itirazımız yok. "İkaz et/Kaldır" yönteminin uygulanması istiyor, ve bu sürecin parçası olmak istiyoruz. Biz STK'lar olarak, yasaklama konusunu 1-2 tane uzmanlaşmış ve merkezi mahkemenin buna eğilmesini öneriyoruz. Bu mahkeme, kamu, STK, ve Üniversite ve diğer uzmanlarla diyalog içinde olmalı; bilgiye dayalı kararını bağımsız bir şekilde alabilmeli. Bu yeterli içtihat oluşana kadar sürebilmelidir. Biz, kişisel hak ihlalinin sürmesini, ya da fikri ve sinai hakların ihlalinin savunmuyoruz. Bu konularda şikayetlerin, hukuki süreç içinde, hızlı, adil ve evrensel normlarda çözülmesini istiyoruz.

TK resen yasaklama yetkisi, gönüllü olarak kullanmaktan vazgeçmeli; yasaklama gerektiği düşündüğünde, bu uzman mahkemeden almalıdır. Bu yapılırken, kamuoyu ve internetin diğer paydaşları bilgilendirilmelidir. Telekomünikasyon Kurumu, katalog suçları dışındaki yasaklamalarda da, resen yetkilerini artırmadan, mahkeme kararlarının uygulanmasında aracı olmalı; 5651/9'un uygulanmasında üzerine düşen sorumluluğu almalıdır. 5651'in yönetmelikleri gözden geçirilip, hem katalog dışı yasaklamalar, ve yurt içi/ yurt dışı konusu; hemde

"yasaklı nesnenin kaldırılması" konusunu beraklaştırmalıdır. Youtube yasağı açmazını çözenin tek yolu budur. Bilindiği gibi youtube 10 tane video nedeniyle 5 Mayıs'ta kapanmıştı. Aslında mahkeme, bu 10 video'ya erişimi bu videolar kalkana kadar karar vermişti; ama TK sadece bu videolara erişim mümkün olmadığına karar verip, yasaklamanın alan adı ve IP temelli olmasını sağlamıştı. Bu videoların büyük çoğunluğu tamamen kaldırılmış durumda. 1-2 video ise ABD yasalarına göre, Youtube hukukcularınca uygun bulunmuş, ama Türkiye'nin hassasiyetleri göz önüne alınarak, Türkiye'deki IP'lerden ulaşılmca erişilmez kılınmıştı. Bir başka deyişle, İnternetin Türkiye'den görüntüsünde bu video'lar yok. Türkiye bunu yetersiz bulmakta, kendi mahkeme kararını uluslararası hukukta geçerliği olduğunu, yaptığı fiili yasaklama kararıyla iddia etmektedir. Böyle bir kararın, uluslararası platformlarda savunulması henüz gerçekleşmemiştir.

Orta vadede yasaklamanın tüm web yerine URL temelli yapılması ve "sorunlu içeriğin", mahkemeler ve kamu yerine sivil yapılarla çözümlenmesi var. Bilişim STK'ları defalarca, kamuoyuna nesne temelli filtre yapılmasının mümkün olduğu açıklamıştır. Bu yönde bir mektup, ülkedeki tüm yetkililere bir dilekçe ile iletilmiş, hatta <http://dilekce.kampanya.org.tr/> adresinde bu yönde bir dilekçe gönderme kampanyası yapılmıştır. Çin gibi ülkeler, ülkede izlenen her sayfa için filtreleme yapıyor. Bu tabii ki, bir hukuk devletinde mümkün değildir. Bizim önerdiğimiz, şayet bir mahkeme bir nesneyi hukuki gerekçelerle erişime engelleme kararı verirse, sadece onu engellemek teknik olarak mümkündür. O IP'ye giden paketleri ayrı bir makinaya yöneltmek, ve yeni makinada giden pakette, istenilen URL yasaklı bir URL ise o paketi çöpe atmak mümkündür. Bunu genelde proxy sunucuları yapıyorlar. Bunun için donanım temelli ürünler de geliştirmek mümkündür. Bunun maliyetinin orta boy ISP'lerde 100 bin TL civarına olacağını ISP örgütü TID yöneticileri ifade etmişti. TT gibi

büyük ISP'lerde bunun milyon dolar civarında olacağını tahmin ediyoruz. Bizim önerimiz, bu konunun katılımcı bir şekilde, üniversite ve sektörle birlikte araştırılması ve finansının TK tarafından sağlanması. 5651 TK'ya bu konularda kamu ihale kanunundan muafiyet getirmiştir. Dolayısıyla, TK'nin finansal kaynakları vardır, önünde hukuki engel yoktur.

Web 2.0 uygulamalarında kullanıcının ürettiği içeriği webe konduğu an denetlemek ve içeriğin kullanımını buna bağlamak mümkün değildir. Bu sayıların getirdiği bir olgudur, ve sistemin mantığı böyledir. Örneğin, youtube'ta dakikada 10 saatlik video konmaktadır. Youtube'a anında içerik denetimi getirmek, dükkanı kapatmaktır. Zaten, içerik denetimi istemek, sansür istemektir; herkesi potansiyel suçlu görmek paranoyasının bir yansımasıdır. Nasıl hırsızlık olmasın, cinayet işlenmesin diye her yurttaşın peşine bir polis dikmiyorsa; ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü asıl, insana güvenmek asıl olmalıdır. Burada önerilen, bir "zararlı içerik" endişesi olduğunda, sivil yapılarla bunun kaldırılması, düzeltilmesi, cevabı nesnenin yerleştirilmesine çaba harcamaktır. Yo-Youtube'ta yasaklanmak istenilen bir videonun, sıradan kullanıcıların şikayeti, ve değerlendirmesi ile kaldırılması, bir mahkeme kararı ile kaldırılmasından çok daha kolaydır. Bir videonun Türkiye'den bağımsız hareket eden birkaç yüz kişinin, hatta bir kişinin şikayeti ile kalkması mümkünken, mahkeme kararı geldiğinde, bunun bir örnek olması, her ülkenin rahatsız olduğu içeriği, tüm dünyadan yasaklanması sağlanması için çok daha dikkatli davranmak zorunda kalmaktadır. Abant Çalıştayı, STK'ların bir merkez kurmasını, mahkemeler yasaklamayı gündeme almadan önce bu merkezin çalışmasını için yeterli süre verilmesini istemiştik. Bu merkezin varlığı ve iletişim yönetimleri kamuoyunca bilindikten sonra, şikayetlerin mahkemeden önce bu merkeze ulaşmasını sağlamak mümkün olacaktır.

Uzun vadede tüm düzenlemeleri yönetim ilkeleri ışığında minimal düzeyde tutmak ve sık-

sık gözden geçirmek gerekir. İlk fırsatta 5651'i kaldırıp yeni bir düzenlemeye gitmelidir. Siber Suçlar sözleşmesi kamuoyunda yeteri kadar tartışılıp imzalanmalıdır. Yeni düzenlemeler Siber Suç Sözleşmesine uygun olmalıdır. Adalet Bakanlığı Komisyonunca hazırlanan ve askıya alınan taslakla başlayarak yeni bir düzenlemeye gitmeliyiz. Bunun yanında mevcut hukuk camiamızı, hakim, savcı ve avukatları sürekli bilgilendirmeliyiz. Hukuk Fakültelerinde bilişim ve internetle ve hukukuyla ilgili temel dersler her öğrenciye verilmeli, Hukuk Fakültelerinde, ve Üniversitelerde çok disiplinli Bilişim ve İnternet araştırma merkezleri kurulmalıdır. İnsanlık için Sanayi Devrimi gibi önemli bir devrimi, hattatların iş kaygısı gibi marjinal problemlere feda etmemeliyiz.

İnternetin temsil ettiği değişim, insanlığı Bilgi Toplumuna taşıyan devrimsel gelişmeleri içinde taşıyor. Bu köklü, sancılı ve uzun bir süreçtir. “Parmak ayı gösterirken ayı atlayıp, parmağa takılanlar” gibi, internetin marjinal problemlerin ötesine geçebilmeliyiz. Youtube, dailymotion, facebook, geocities, twitter gibi yerler, çok ciddi bir toplumsal olguyu, yeni bir sosyal yapılanmayı temsil etmektedir. Youtube

ve facebook, uluslararası kuruluşların, üniversitelerin temel dağıtım kanalı olmuştur. Cern, Nasa, Birleşmiş Milletler, ABD Kalp Vakfı, bunların arasındadır. BBC 6 dilde yayınlarının videolarını, youtube'a yerleştiriyor; NBC yada CBS eski programları sadece ABD'den izlenecek şekilde youtube üzerinden dağıtıyor. Kore'de yapılan Bilgi Ekonomisi konusunda Bakanlar Toplantısı kayıtları youtube üzerinden yayımlanıyor. Artık, youtube bir eğlence ortamı olmanın ötesinde, öğrenme, iş yapma, tanıtım ortamı olmuştur. Atatürk hakkında 25 bin video var. Youtube gibi yerleri yasaklamak ülkemizin harakiri yapmasıdır.

Dünyaya modern bir Türkiye değil, Donkişotça, İnternetle savaşan bir ülke görüntüsü vermektedir.

Türkiye internetin marjinal problemlerine çok fazla enerji harcıyor. Asıl, İnterneti demokrasi-mizi geliştirmek, toplumsal kalkınmaya katkı vermek ve bilgi toplumu yönünde nasıl kullanırsanız konularına kafa yormamız gerekir.

İnternet Yaşamdır !